

ΤΑΞΗ: Γ΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ: ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ

Ημερομηνία: Παρασκευή 5 Ιανουαρίου 2024
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α

Α1. Να αποδώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων:

- A) Γενικός Οργανισμός της Πελοποννήσου
- B) Στρατιωτικός Σύνδεσμος
- Γ) Εθνικόν Κομιτάτον

Μονάδες 15

Α2. α. Να χαρακτηρίσετε τις ιστορικές πληροφορίες που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πληροφορία και δίπλα του τη λέξη **Σωστό**, αν η πληροφορία είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν η πληροφορία είναι λανθασμένη:

1. Οι ομογενείς κατά τον 19ο αιώνα επικρατούσαν οικονομικά μόνο στα μέρη που κατοικούσαν.
2. Η έκταση των εθνικών γαιών μπορεί να υπολογιστεί με ακρίβεια.
3. Οι πρώτες καθαρά εργατικές εξεγέρσεις εκδηλώθηκαν στο Λαύριο το 1866.
4. Οι ηγέτες των τριών κομμάτων έδρασαν εξισοροπητικά στην Εθνοσυνέλευση του 1843- 1844 αφού κατάφεραν να αποφύγουν τις ακραίες θέσεις.
5. Ο Όθωνας προσπαθούσε να ενισχύσει υποψήφιους της αντιπολίτευσης στις εκλογές οδηγώντας την κυβέρνηση σε διαρκή σύγκρουση μαζί του.

Μονάδες 5

Α2.β.

Να επιλέξετε και να γράψετε τη σωστή απάντηση για κάθε ομάδα από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Η είσοδος της Ελλάδας στον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο πραγματοποιήθηκε:

- α. Μετά την ενοποίηση της χώρας υπό τον Κωνσταντίνο το 1917.
- β. Μετά τη δημιουργία της κυβέρνησης της Εθνικής Άμυνας στη Θεσσαλονίκη.
- γ. Μετά τη σύγκρουση του Παλατιού με τον Βενιζέλο.
- δ. Μετά την ενοποίηση της χώρας υπό τον Βενιζέλο το 1917.

2. Τα κόμματα δεν είχαν σαφή οργανωτική δομή και προγράμματα δράσης ως το 1844, γιατί:

- α. Δεν συμφωνούσαν τα μέλη τους σε βασικά ζητήματα.
- β. Ήταν φορείς εξυπηρέτησης των συμφερόντων των Μεγάλων Δυνάμεων.
- γ. Δεν υπήρχε Σύνταγμα και συλλογικές διαδικασίες.
- δ. Συνήθιζαν να καταφεύγουν στη χρήση επαναστατικής βίας.

3. Οι προσπάθειες αποκατάστασης των προσφύγων, μετά τη Μικρασιατική καταστροφή:

- α. Έφεραν πενήχρα αποτελέσματα.
- β. Ήταν αποτελεσματικές, παρά το μέγεθος και τη δυσκολία του προβλήματος.
- γ. Ήταν αδύνατο να φέρουν οποιοδήποτε αποτέλεσμα, λόγω του μεγάλου όγκου των προσφύγων.
- δ. Δεν έφεραν αποτελέσματα, λόγω των χρόνιων ανεπαρειών της ελληνικής διοίκησης.

4. Η Εθνοσυνέλευση του 1862-1864:

- α. Ανέδειξε τον Χ. Τρικούπη ως κορυφαίο πολιτικό.
- β. Ψήφισε την αρχή της Δεδηλωμένης.
- γ. Εκπόνησε σύνταγμα που όριζε ως πολίτευμα τη Συνταγματική Μοναρχία.
- δ. Προήλθε από την Επανάσταση με την οποία εκδιώχθηκε ο Όθωνας από την Ελλάδα.

5. Η μεγάλη οικονομική κρίση της Αμερικής (1929- 1932):

- α. Επηρέασε την Ελλάδα από το 1929.
- β. Δεν είχε ουσιαστικό αντίκτυπο στον οικονομικό και πολιτικό τομέα στη χώρα.
- γ. Εμφανίστηκε και επηρέασε τη χώρα μετά το 1932.
- δ. Επηρέασε την Ελλάδα οικονομικά, αλλά όχι πολιτικά.

Μονάδες 5**ΘΕΜΑ Β**

B1. Να αναφερθείτε στο πρόγραμμα του γαλλικού και του ρωσικού κόμματος αναφορικά με την εσωτερική οργάνωση του νέου ελληνικού κράτους.

Μονάδες 12

B2. Να αναφερθείτε:

- α) στην εξέλιξη του αγροτικού ζητήματος στην Ελλάδα κατά την περίοδο 1881- 1910 (Μονάδες 9) και
- β) στην πολιτική που ακολούθησαν ο Χαρίλαος Τρικούπης και ο Θεόδωρος Δηλιγιάννης πάνω στο ζήτημα αυτό. (Μονάδες 4).

Μονάδες 13**ΟΜΑΔΑ Β****ΘΕΜΑ Γ**

Γ1. Αντλώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις,

- α) να εξηγήσετε τους λόγους που οδήγησαν την ελληνική κυβέρνηση στη διχοτόμηση του χαρτονομίσματος (Μονάδες 16) και
- β) να παρουσιάσετε τα αποτελέσματα αυτής της πολιτικής για την ελληνική οικονομία (Μονάδες 9)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Με την επιστροφή του βασιλιά Κωνσταντίνου οι σύμμαχοι ανακάλεσαν τις πιστώσεις τους, το μεγαλύτερο μέρος των οποίων η Ελλάδα δεν είχε προλάβει να χρησιμοποιήσει, έτσι που έμενε ακάλυπτη η έκδοση τραπεζογραμματίων ύψους 850.000.000 και δημιουργήθηκαν πληθωριστικές πιέσεις στην οικονομία. Οι πιέσεις αυτές, καθώς και οι άλλες οικονομικές δυσχέρειες μετά το 1920, υπονόμειναν τη δραχμή, που γνώρισε συχνή υποτίμηση από το 1921- 1926. [...] Από το 1921 έως το 1925 η δραχμή έχασε 12, 5 φορές την αξία της και μέσα σε αυτά τα δέκα χρόνια οι φόροι διπλασιάστηκαν. Το κόστος της Μικρασιατικής Εκστρατείας αντιμετωπίστηκε κυρίως με εσωτερικό αναγκαστικό δάνειο. Τον Απρίλιο του 1922 η κυβέρνηση έκοψε στη μέση τα χαρτονομίσματα, μετατρέποντας το 50% της αξίας τους σε ομολογίες κρατικού δανείου με επιτόκιο 6,5%. Από το αναγκαστικό αυτό δάνειο, που δεν ήταν και το τελευταίο, εξοικονομήθηκαν 950.000.000 δραχμές, και μαζί με την κυκλοφορία νέου χαρτονομίσματος συνολικά 1.500.000.000 δραχμές.

Θ. Βερέμης, Γ. Κολιόπουλος, **Ελλάς. Η σύγχρονη συνέχεια. Από το 1821 μέχρι σήμερα**, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 2006, σελ. 437, 442.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Τελικά, το 1922 η κυβέρνηση επέβαλε έναν ιδιότυπο συνδυασμό υποτίμησης και εσωτερικού δανείου. Όσοι κατείχαν τραπεζογραμμάτια (δηλαδή περίπου οι πάντες, όλα τα φυσικά και νομικά πρόσωπα στην Ελλάδα) υποχρεώθηκαν να διχοτομήσουν, να ανταλλάξουν το μισό τραπεζογραμμάτιο με κρατικά ομόλογα και να κρατήσουν το άλλο μισό, το οποίο διατήρησε την ονομαστική αξία του ολόκληρου. Αλλά και τα νέα χρηματικά μέσα που απέκτησε έτσι το Δημόσιο δεν έσωσαν την κατάσταση: απορροφήθηκαν πολύ γρήγορα από τις συνεχόμενες αυξανόμενες δημόσιες δαπάνες και τον πληθωρισμό.

Γ. Β. Δερτιλής, **Η Ιστορία του Ελληνικού Κράτους 1830-1920**, τόμος Β΄, εκδ. Εστία Αθήνα 2005, σελ. 886.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Καθώς οι τρεις γνωστοί τρόποι εξεύρεσης πόρων, ο εσωτερικός δανεισμός, η έκδοση χαρτονομίσματος και η φορολογία κεφαλαίου, είχαν μέσα στις συγκεκριμένες συνθήκες να αντιμετωπίσουν μεγάλες δυσκολίες, η κυβέρνηση στις 25 Μαρτίου 1922 κατέφυγε στην έκδοση «αναγκαστικού δανείου». Για πρώτη φορά γινόταν προσφυγή σε τέτοια μορφή δημοσιονομικής πολιτικής, όπου οι κάτοχοι χαρτονομισμάτων θα έκοβαν τα χαρτονομίσματα τους σε δύο μέρη. Το ένα μισό θα το αντάλλασσαν με τη μισή συνολική ονομαστική αξία και θα παρέμενε στην κυκλοφορία, ενώ το άλλο μισό θα ανταλλάσσόταν με έντοκα γραμμάτια του Δημοσίου. Το δάνειο αυτό απέφερε τελικά 1.288 εκατομμύρια δραχμές. Παρόμοιο δάνειο επέβαλε η κυβέρνηση και στις

23 Ιανουαρίου 1926. Μόνο που στην περίπτωση αυτή το χαρτονόμισμα έχασε το $\frac{1}{4}$ της αξίας του. Το δάνειο αυτό επέφερε τελικά 1.250 εκατομμύρια δραχμές. Η συμβολή των δανείων αυτών στη μείωση της νομισματικής κυκλοφορίας και, κατ' επέκταση στη συγκράτηση των πληθωριστικών πιέσεων ήταν βραχύχρονη και περιορισμένη. Μέσα στο 1922 η κυβέρνηση επιβάλλει φόρους στα κέρδη από τις εξαγωγές αγροτικών προϊόντων [...] και συναλλαγματικούς ελέγχους [...] σε μια προσπάθεια να συγκρατήσει την ύψωση της συναλλαγματικής ισοτιμίας και να εξασφαλίσει συνάλλαγμα για τις άμεσες ανάγκες.

Θ. Καλαφάτης, «Η εξυγίανση της δραχμής», **Ιστορία του Νέου Ελληνισμού**, τόμ. 7, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2003, σελ. 137

ΘΕΜΑ Δ

Δ1. Λαμβάνοντας υπόψη σας το περιεχόμενο των παρακάτω κειμένων και τις ιστορικές σας γνώσεις:

- α) Να παρουσιάσετε τα αιτήματα των οποίων εκφραστής υπήρξε ο Αλέξανδρος Κουμουνδούρος. (Μονάδες 12)
- β) Να αντιπαραθέσετε την κοινοβουλευτική συμπεριφορά του Κουμουνδούρου με εκείνη του Ιωάννη Κωλέττη. (Μονάδες 13)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Οι κοινωνικές υποδοχές του αντι-οθωνισμού διευρύνονταν σταθερά μέσα από την αργή διεργασία της κοινωνικής συνείδησης. Δύο, ωστόσο, ήταν οι κοινωνικές ομάδες που ακολούθησαν πιο γρήγορους ρυθμούς πολιτικής συνειδητοποίησης- η νεολαία και ο στρατός. [...] Η νεολαία έβλεπε τα απομεινάρια των αγωνιστών, παραγκωνισμένων από τη βαυαρική Αυλή, και πίστευε ότι ήταν η σειρά της να παίξει ιστορικό ρόλο με την ολοκλήρωση της εθνικής ενοποίησης. Από την άλλη, παρακολουθούσε την ευρωπαϊκή σκηνή και αισθανόταν ασφυκτική την πολιτική ζωή της Ελλάδας [...]. Από την άλλη το στράτευμα, μετά από τη δημοκρατική του διαμόρφωση στα χρόνια του Καποδίστρια, πιεζόταν από τον αυταρχισμό των Βαυαρών διοικητών του. Το σώμα των αξιωματικών αντιμετώπιζε πολλά επαγγελματικά προβλήματα, ενώ έβλεπε το ρόλο του σε μια ιδεατή Ελλάδα που θα απελευθέρωνε το γένος από τον οθωμανικό ζυγό να συρρικνώνεται [...]. Τα εμπορικά στρώματα, τέλος, των οικονομικά ανερχόμενων πόλεων ασφυκτιούσαν κι αυτά από τις δυσλειτουργίες του πολιτικού συστήματος. Για την προώθηση των αναπτυξιακών

συμφερόντων τους πρόβαλλαν αιτήματα δασμολογικά, φορολογικά, κ.α. Αντιλαμβάνονταν βέβαια διαφορετικά το πρόγραμμα της Μεγάλης Ιδέας- μια εμπορική άρα και ειρηνική επέκταση του Ελληνισμού στις αγορές της Ανατολής- και έτσι δεν τα κάλυπτε η σπασμωδική πολιτική του Όθωνα σ' αυτό το θέμα.

Ιστορία των Ελλήνων, «Νεώτερος Ελληνισμός, 1827- 1862», τόμος 12, σελ. 473-475.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Ο Κουμουνδούρος ως πρώτος πολιτικός με συνείδηση κοινοβουλευτική

Ο Κουμουνδούρος μπορεί να θεωρηθεί ως ο πρώτος Έλληνας πολιτικός με συνείδηση κοινοβουλευτική. Ήθελε η κυβέρνησή του να στηρίζεται στην πλειοψηφία των βουλευτών και γι' αυτό, μιλώντας στη Βουλή, προσπαθούσε να πείσει και όχι να δελεάσει όπως επιδίωκε ο Δεληγιώργης. Εκτιμούσε την αγχίνια του Βούλγαρη και σεβόταν την πατριαρχική νοοτροπία του, αλλά αρνιόταν να υποταχθεί στον αυταρχισμό του. Συμπαθούσε το Δεληγιώργη, αλλά δεν τον εμπιστευόταν, γι' αυτό και δεν συνεργάστηκε μαζί του. Εκτιμούσε τον Τρικούπη, αλλά και τον αντιπαθούσε βαθύτατα, γι' αυτό και τον χρησιμοποίησε μία και μόνη φορά. Ο Κουμουνδούρος είχε όλες τις αρετές που πρέπει να στολίζουν ένα κοινοβουλευτικό άντρα. Ψυχραιμία, ανεξικακία, ελαστικότητα, προσαρμοστικότητα, καλή διάθεση, ευγένεια στους τρόπους, επιμέλεια, εργατικότητα, επιμονή, όσο και επιμονή, πραότητα. Δεν θύμωνε και δεν λύπησε σχεδόν κανένα, γι' αυτό και τον χαρακτήριζαν «γλυκύτατο». Με απόλυτη ευλάβεια τηρούσε όλους τους κανόνες στο κοινοβουλευτικό παιχνίδι και δεν προσπάθησε ποτέ να βγει έξω από τα συνταγματικά πλαίσια. Αυτό που δεν του πήγαινε ήταν να βρεθεί στην ίδια κυβέρνηση με τον Βούλγαρη.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τόμος ΙΓ, Αθήνα 1977, σελ. 248

* αγχίνια = οξύτητα του νου, εξυπνάδα

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Η πρωθυπουργία του Κωλέττη διήρκεσε μια τριετία (1844 ως το θάνατό του, 31 Αυγούστου/ 12 Σεπτεμβρίου 1847). Όπως η κυβέρνηση Μαυροκορδάτου, έτσι και του Κωλέττη δεν συνέβαλε στη δημιουργία ομαλού πολιτικού βίου στην Ελλάδα. Η εσωτερική πολιτική είναι γεμάτη από ανωμαλίες, αταξίες, καταχρήσεις των δημοσίων χρημάτων, αυθαίρετους διορισμούς και παύσεις υπαλλήλων, ταραχές κ.λπ. Ήταν ένας μεγάλος κομματάρχης, άφθαστος στην ψηφοθηρία, καθώς και στην καιροσκοπία: απέβλεπε δηλαδή ιδιαίτερα στην αύξηση των μελών του κόμματός του και στην αναρρίχησης του στην αρχή. Απουσίαζε σχεδόν συνεχώς από τις συνεδριάσεις της βουλής, ενώ δεν παρέλειπε να δέχεται τους ψηφοφόρους του που συνωθούνταν έξω από το σπίτι του, κοντά στην πύλη του Αδριανού, για να τον παρακαλέσουν για

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2024
Α΄ ΦΑΣΗ**E_3.Ιλ3Α(ε)**

κάποιο προσωπικό τους ζήτημα [...]. Ο Κωλέττης καλλιέργησε, όσο κανείς προηγούμενός του, τα σπέρματα της συναλλαγής και της πολιτικής διαφθοράς, τα οποία εισέδυσαν βαθιά στην παράδοση των πολιτικών ηθών της χώρας. Ο Κωλέττης ακόμη ήταν ο πρώτος Έλληνας πολιτικός, που διαχειριζόμενος τα κοινά απέκτησε μεγάλη περιουσία, 630.000 δραχμές της εποχής εκείνης.

Α. Ε. Βακαλόπουλος, **νέα ελληνική ιστορία 1204- 1985**, εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2005, σελ. 249- 250

ΧΑΡΣΙΑΚΗ